

IX. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:lta 1939 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle, jonka tehtävänä on valvoa kaupungin katujen, yleisten paikkojen ja satama-alueiden puhtaanapitoa ja rikkojen käyttämistä kaupungille taloudellisesti mahdollisimman edullisesti sekä sopia asianomaisten kiinteistöjen omistajien kanssa heille kuuluvien puhtaanapitovelvollisuuksien suorittamisesta, hyväksyä tarveaineiden, työkoneiden y.m. hankintatarjoukset sekä kaupunginvaltuuston määräämien perusteiden mukaan ratkaista m.m. kysymykset puhtaanapitolaitoksen työntekijäin palkkauksesta sekä sairasa- ja hautausavuista.

Puhtaanapitolautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna toimitsija A. Valta puheenjohtajana, varatuomari A. Linturi varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä johtaja J. Hellsten kuolemaansa saakka, syyskuun 29 p:ään, ja hänen sijallaan varatuomari R. Rönnholm lokakuun 25 p:stä alkaen, seppä K. Kaukonen, pankintaloudenhoitaja A. E. Monnberg, kivityöntekijä O. Nuutinen ja teknologiantohtori Y. Talvitie. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaupungin teknillinen johtaja E. Moring. Lautakunnan sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuholm heinäkuun loppuun saakka, jolloin hän erosi v:sta 1924 alkaen hoitamastaan toimesta. Elokuun 21 p:nä lautakunta valitsi sihteerikseen nuoremman oikeusneuvosmiehen G. Hellénin. Esittelijänä toimi puhtaanapitolaitoksen johtaja E. Rosenbröijer huhtikuun 29 p:ään saakka, jolloin hän kuoli. Hänen kuolemansa jälkeen toimi esittelijänä laitoksen apulaisjohtaja G. Andersson marraskuun 1 p:ään saakka ja siitä alkaen kaupunginvaltuuston kesäkuun 1 p:nä valitsema puhtaanapitolaitoksen uusi johtaja B. Ax.

Puhtaanapitolautakunta kokoontui kertomusvuonna 15 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 258, diaariin vietyjen asiain luku 639 ja lähetettyjen kirjelmien luku 67.

Lautakunnan käsittelemistä asioista mainittakoon m.m. seuraavat, jotka koskivat: ammattioppilasoja kaupungin työpaikoissa; puhtaanapidon järjestämistä Munkkiniemessä; kaupungin työntekijöitä koskevaa työehtosopimusta; alueen varaamista uutta keskusasemaa varten; sekä erinäisten helpotusten myöntämistä talvipuhtaanapitoon nähden.

Koska talousarvioon merkityt puhtaanapitolautakunnan ja puhtaanapitolaitoksen tarverahat sekä katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon vedenkulutusta varten varattu määräraha osoittautuivat riittämättömiksi anoi lautakunta edelliselle tilille 1,200 mk:n lisämäärärahan ja jälkimmäiselle tilille 20,000 mk:n lisämäärärahan. Erinäisiä määrärahoja, yhteensä 282,225 mk, anottiin siirrettäväksi v:een 1940.

Kertomusvuonna käsiteltiin 5 viranhaltijain sairasloma-anomusta, 188 työntekijäin sairas- ja 8 hautausapuanomusta, 24 vuoden aikana sattunutta tapaturmaa sekä 2 työntekijäin eläkeanomusta.

Puhtaanapitolaitos suoritti sekä kaupungille että sopimusten nojalla kaupungin muille viranomaisille ja yksityisille kiinteistöjen omistajille kuuluvan katuosuuksien, kiinteistöjen y.m. puhtaanapidon, huolehti kaupungin yleisten mukavuuslaitosten ja puhtaanapitolaitoksen työvälineiden, koneiden ja tarveaineiden hoidosta ja kunnossapidosta, suoritti kaupungille tulevien puhtaanapitomaksujen edellyttämät työt sekä huolehti kerääntyvien jätteiden käsittelystä, jalostuksesta ja myynnistä.

Puhtaanapitolaitoksen toiminta jakaantui seuraaviin osastoihin: hallinto, katujen puhtaanapito, kiinteistöjen ja mukaavuuslaitosten puhtaanapito, hajoituskaivojen tyhjennys, Malmin kaatopaikka ja korjauspaja, työvälineiden korjauspaja, autovajat ja -korjaamo sekä hevostalli ja varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitosta johti puhtaanapitolautakunnan valvonnan alaisena toimitusjohtaja apulaisjohtajan toimiessa tarkastajana, jonka varsinaisena tehtävänä oli johtajan antamien ohjeiden mukaan tarkastaa laitoksen puhtaanapitotöiden suorittamista. Toimistohenkilökuntaan kuului toimistoinsinööri, jonka tehtävänä m.m. oli eri töiden työilmoitusten perusteella laatia tilastolliset yhdistelmät, katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon esimies, joka lähinnä valvoi alimman työnjohdon toimintaa, toimitusjohtaja, joka esimiehen apulaisena toimien m.m. hoiti lannan ja jätteiden myynnin, sekä kolme toimistoapulaista, joista yksi toimi varastokirjanpitäjänä, yksi konekirjoittajana ja yksi työntekijäin kortiston hoitajana.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti laitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona on rahatoimisto.

Tilivirastohenkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, neljä toimistoapulaista, joista yksi toimi avustavana kirjanpitäjänä, kaksi veloittajana ja yksi kassanhoitajana, sekä vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä.

Puhtaanapitolaitoksen toimistosta lähetettiin kertomusvuonna 1,131 kirjettä ja annettiin 8,209 laskua suoritetuista töistä.

Puhtaanapitolaitoksen henkilökunnassa vuoden aikana tapahtuneista muutoksista mainittakoon tässä vielä, kuten jo edellä mainittiin, että laitoksen johtaja, insinööri E. Rosenbröijer, kuoli huhtikuun 29 p:nä ja hänen tilalleen valittiin insinööri B. Ax marraskuun 1 p:stä alkaen, sekä lokakuun 15 p:nä kuoli toimistossa v:sta 1928 alkaen palvellut nuorempi toimistoapulainen S. Soramäki, jonka paikka täytettiin marraskuun 27 p:nä.

Katujen puhtaanapito. Paitsi kaupungille kuuluvien katujen, yleisten paikkojen ja satama-alueiden puhtaanapidosta, laitos huolehti sopimusten nojalla kaupunginvaltuuston vahvistaman taksan mukaan yksityisille talonomistajille kuuluvien katuosuuksien puhtaanapidosta. VI ja IX kaupunginosassa oli puhtaanapito annettu kaupungin yksinoikeudeksi siten, että yksityiset kiinteistöjenomistajat suorittivat kaupungille heidän omistamiensa tonttialueiden suuruudesta riippuvan osuuden näiden alueiden puhtaanapitokustannuksista.

Kertomusvuonna oli kaupungin alue jaettu seitsemään katupuhtaanapitopiiriin siten, että XIII, XIV, XV ja XVI kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX toiseen piiriin, V ja VI sekä puolet VII kaupunginosasta kolmanteen piiriin, III, puolet VII kaupunginosasta ja IX neljanteen piiriin, I, II ja VIII viidenteen piiriin, X, XI ja XII

kuudenteen piiriin sekä XXI, XXII, XXIII, XXV ja XXVI seitsemänteen piiriin. Jokaisessa piirissä toimi vastuunalainen piirityönjohtaja ja kolmessa piirissä sitä paitsi apulaistyönjohtaja.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätöissä	Talvitöissä
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	117	307
» naisia.....	10	13
Tuntipalkkaisia autonkuljettajia	17	15
Urakalla työskenteleviä autonkuljettajia	—	18
Ajomiehiä	2	2
Urakalla työskenteleviä yksityisiä ajureita omine hevosineen	—	46
Yhteensä	146	401

Koneellisia laitteita käytettiin:

	Kesätöissä	Talvitöissä
Kasteluvaunuja	1	—
Kasteluautoja	10	—
Lumiauroja, hevosen vetämiä	—	77
» moottori-	—	7
Tiehöyliä	—	6
Kuljetusvälineitä, laitoksen omia	2	2
» urakoitsijoiden.....	—	110
Kuorma-autoja, laitoksen omia.....	6	6
» urakoitsijoiden	—	80
Purgator-rattaita	112	—
Lakaisukoneita	5	—

Kesäkuukausina osasto käytti 2 hevosta ja talvikuukausina 148 hevosta, näistä oli 2 hevosta laitoksen omia.

Katujen puhtaanapitotyöt suoritettiin kesäaikana pääasiallisesti käsi-voimin ja järjestettiin tavallaan urakaluontoisiksi siten, että jokaisella työntekijällä oli määrätty alueensa, jonka puhdistuksesta hän huolehti. Työssä käytettiin koivuluutua ja rikat kerättiin vaihdettavilla säiliöillä varustettuihin käsirattaisiin n.s. purgator-rattaisiin. Säiliöt tyhjennettiin eri paikoilla kaupungissa oleviin rikkalaatikoihin, joista ne autoilla kuljettiin kaatopaikalle. Toreilla ja suuremmilla liikenneväylillä lakaisutyöt suoritettiin karrier-lakaisukoneilla. Ruoho poistettiin käyttämällä Kitko ja Vegebullum nimisiä kemikalioida, joita kului 1,300 kg 14,400 m²:llä. Katujen kastelemiseen käytettiin imu- ja painepumpuilla varustettuja kasteluautoja, joista osa oli varustettu erikoisilla suihkuilla torien huuhtelua varten. Katujen kastelemiseen kului 45,330 m³ vettä vesiposteista, jolloin työkustannukset nousivat 104,547:55 mk:aan ja kokonaiskustannukset 192,489:95 mk:aan. Kustannukset m³:ltä olivat 4:25 mk ja 1,000 m²:ltä 76:99 mk. Pölyn sitomiseksi kasteltiin katuja ja teitä kloriidiliuoksella, jota kului 7,820 kg 37,500 m²:llä. Katurikkoja poiskuljettiin kaikkiaan 15,402 m³ kustannusten noustessa 97:05 mk:aan 1,000 m²:ltä.

Katujen puhtaanapidon talvityöt käsittivät lumenauraamista, -luontia ja -lakaisemista, jään hakkausta, katuojien avaamista, katukäytävien ja

ajoteiden hiekoittamista, lumenkuljettamista kaatopaikoille sekä kaatopaikkojen hoidon.

Sataneen lumen paksuutta mitattaessa kolmessa eri paikassa kaupunkia saatiin lumentulon keskiarvoksi 53 cm tammikuussa, 14 cm helmikuussa, 24 cm maaliskuussa ja 6 cm huhtikuussa. Joulukuussa mittauksia ei suoritettu.

Kaupunginhallituksen vahvistamaa ohjelmaa lumen poistamiseksi kaupungin kaduilta ja teiltä noudatettiin tammi—huhtikuun aikana. Joulukuussa tätä ohjelmaa syttyneen sodan takia ei seurattu. Siitä, miten sota vaikutti puhtaanapitolaitoksen töihin, tehdään selkoa tämän kertomuksen lopussa.

Talvitöissä käytettiin kuten aikaisemminkin ryhmäjärjestelmää, jolloin eri piireissä työntekijäin ryhmät etumiehineen suorittivat lumenlakaisun ja -luonnin y.m. lumityöt. Etumiehinä toimivat laitoksen vanhemmat vakinaiset kadunlakaisijat. Lumenauraaminen toimitettiin osittain vuokrahevosien ja -autojen vetämillä lumiauroilla, osittain taas laitoksen moottoriauroilla. Tiehöylätraktoreja käytettiin ajoteiden tasoittamiseen ja leventämiseen. Lumenkuljetus suoritettiin urakkatyönä melkein yksinomaan vuokrahevosilla ja -autoilla. Hevosilla kuljetettavia kuormia varten oli järjestetty 15 ja moottorivoimalla kuljetettavia kuormia varten 9 lumenkaatopaikkaa.

Edellisille kaatopaikoille voitiin ajaa 165 hevosella yht'aikaa ja jälkimmäisille kaatopaikoille 100 autolla.

Hiekkavajoja oli puhtaanapitolaitoksen käytettävänä eri osissa kaupunkia kaikkiaan 10, joihin voitiin varastoida 3,000 m³ hiekkaa.

Eri tarkoituksiin katujen puhtaanapitotöissä käytetty työtuntimäärä ilmenee seuraavasta taulukosta:

Työn laatu	Henkilöpäivät		Hevospäivät		Autopäivät	
	Vakin. työaika	Yliaika	Vakin. työaika	Yliaika	Vakin. työaika	Yliaika
T y ö t u n t e j a						
Lakaisu	203,325	306	1,076	—	15,466	124
Lumenluonti y.m.....	162,417	6,704	—	—	—	—
Lumenauraus	4,736	545	4,785	881	2,356	399
Lumenkuljetus	—	—	17,654	—	12,786	—
Lumenkaatopaikk. hoito ...	30,853	1,084	—	—	46	—
Hiekoitus	8,178	1,197	11,946	764	4,018	744
Kastelu	6,194	142	—	—	6,169	142
Sekalaiset työt	5,163	—	—	—	853	—
Yhteensä	420,866	9,978	35,461	1,645	41,694	1,409

Osaston toimesta puhtaanapidetty pinta-ala oli yhteensä 2,500,000 m², josta kustannukset nousivat kaikkiaan 9,786,138: 55 mk:aan ja m²:ä kohden 3: 91 mk:aan.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Puhtaanapitolaitos huolehti kaupungin omien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten sekä sopimusten nojalla yksityisille talonmistajille kuuluvien kiinteistöjen puhtaanapidosta, kuten alla olevat luvut v:lta 1935—39 tarkemmin osoittavat:

	1935	1936	1937	1938	1939
Yksityisten kiinteistöt:					
Vuosisopimukselliset.....	1,544	1,537	1,570	1,668	1,808
Ylimääräiset	94	54	140	144	97
Uudisrakennukset	60	48	86	73	87
Kaupungin kiinteistöt:					
Vuosisopimukselliset.....	93	92	92	96	104
Ylimääräiset	36	32	68	50	30
Miesten yleiset käymälät:					
W.C.-järjestelmä	1	1	1	1	1
Astiajärjestelmä	28	28	28	28	28
Naisten yleiset käymälät:					
W.C.-järjestelmä	1	1	1	1	1
Astiajärjestelmä	26	26	26	26	26
Vedenheittopaikat:					
Miesten	63	63	63	63	63
Naisten	13	13	13	13	13

Kustannukset edellä mainittujen kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapidosta nousivat kertomusvuonna 6,490,756: 75 mk:aan. Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito oli jaettu kahteen pääpiiriin kuormausasemineen. Molemmissa piireissä toimi vastuunalainen piirityönjohtaja, joka lähinnä valvoi jätteiden kuljetus-, kuormaus- ja purkaustöitä. Kuormien tarkkailua varten toimi kirjuriina apulaistyönjohtaja. Kuormausasemat sijaitsivat Kyläsaaren luona korttelissa n:o 662 ja Länsisatamassa alueella n:o 263, joista jätteet rautateitse kuljetettiin Malmin kaatopaikalle ja eri rautatieasemille yksityisille maatilanomistajille. Kertomusvuonna kuljetettiin sitä paitsi autoilla suurehko määrä jätteitä Huopalahden kaatopaikalle sekä kaupungin läheisyydessä asuville puutarhureille ja palstatilallisille.

Viikoittain tehtiin kirjalliset ilmoitukset kuljetettujen erilaisten jätteen määrästä. Seuraavassa esitetään yhdistelmä näistä ilmoituksista:

Jätteiden laatu	Kuljetettu maan täyteen	Kuljetettu myytäväksi				Kaikkiaan	Siitä Malmin kaatopaikalle
		Kaupungin maatiloille	Tilanomistajille kaupungin läheisyyteen	Länsisataman kuormauspaikalta lähetettäväksi	Kyläsaaren kuormauspaikalta lähetettäväksi		
m ³							
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	112,192	1,425	8,193	9,811	3,156	134,777	7,316
Makkilantaa	—	3	—	952	2,459	3,414	2,730
Hevoslantaa	—	—	18	—	—	18	—
Hajotuskaivojätteitä	—	—	—	2,026	1,908	3,934	3,934
Tuhkaa	16,756	21	89	—	—	16,866	—
Rakennus- y. m. jätteitä..	220	—	—	—	—	220	—
Yhteensä	1) 129,168	1,449	8,300	12,789	7,523	159,229	13,980

1) Tästä kuljetettiin 95,363 m³ rikkoja, talous- ja paperijätteitä sekä 14,274 m³ tuhkaa Huopalahden kaatopaikalle.

Kuormausasemilla kuormattu määrä jakautui seuraavasti:

Jätteiden laatu	Länsisataman asemalla kuormattu			Kyläsaaren asemalla kuormattu			Kaikkiaan
	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	
	Malmin kaato-paikalle	muille asemille		Malmin kaato-paikalle	muille asemille		
	m ³						
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	5,980	3,831	—	1,336	1,820	—	12,967
Makkilantaa	703	204	45	2,027	224	208	3,411
Hajotuskaivojätteitä	2,026	—	—	1,908	—	—	3,934
Yhteensä	8,709	4,035	45	5,271	2,044	208	20,312

Kaupungista lähetettiin seuraava määrä vaunukuormia jätteitä suoraan alla mainituille asemille:

Asema	Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	Makkilantaa	Yhteensä
Herttoniemi	—	3	3
Jorvas	1	—	1
Kauniainen	—	10	10
Kauklahti	15	4	19
Kilo	4	—	4
Kirkkonummi	3	27	30
Malmi	146	—	146
Masala	37	7	44
Nikkilä	3	—	3
Oitti	—	1	1
Tikkurila	2	—	2
Yhteensä	211	52	263

Malmin kaatopaikalle lähetettiin makkilantaa 298, rikkoja, talous- ja paperijätteitä 278 sekä hajotuskaivojätteitä 581 rautatievaunullista. Rautateitse lähetettyjä jätteitä kertyi siis kaiken kaikkiaan 1,420 rautatievaunullista.

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä	7	Vaunumiehiä	7
Autonkuljettajia	50	Siivojia	5
Apureita	37		
		Yhteensä	106

Teknilliseen varustukseen kuului 30 erikoisautoa, 25 laitoksen kuorma-autoa, 4 yksityisten kuorma-autoa, 1 fäkalioauto, 8 kpl rattaita, 8 rekeä ja 8 laitoksen hevosta.

Hajoituskaivojen tyhjennys. 671 talossa suoritettiin kaivojen normaali-tyhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten toimitettiin 157 kaivossa. Sitä paitsi tyhjennettiin 144 sade- ja likavesikaivoa. Tyhjennystöihin käytettiin paitsi laitoksen fäkalioautoa 4 urakoitsijoiden kuorma-autoa ja 8 työntekijää. Laitoksen suorittama erä hajoituskaivojen tyhjen-nyksestä nousi 390,459: 60 mk:aan.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytetty määrä tunteja selviää seuraavasta taulukosta:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt		Hevospäivätyöt		Autopäivätyöt	
	Vakin. työaika	Yli-aika	Vakin. työaika	Yli-aika	Vakin. työaika	Yli-aika
Työtunteja						
Kiinteistöjen puhtaanapito	95,703	2,214	15,372	197	100,824	2,618
Mukavuuslaitosten puhtaanapito	9,922	—	—	—	2,812	—
Hajoituskaivojen tyhjenn.	1,050	—	—	—	1,050	—
Yhteensä	106,675	2,214	15,372	197	104,686	2,618

Malmin kaatopaikka. Työn valvonta oli uskottu esimiehelle ja hänen alaisenaan työskenteli 7 miestä jätteiden purkaus- ja kuormaustöissä, 2 miestä kaatopaikkojen hoidossa, 1 mies levyastioiden puhdistuksessa, 5 miestä levyastioiden korjaustöissä ja 2 vartijaa, yhteensä 17 miestä.

Tuntien lukumäärä eri töissä oli seuraava:

Työn laatu	Työtunteja	Työn laatu	Työtunteja
Jätteiden purkaus	11,511	Levyastiain korjaus	9,840
Raatojen poltto	1,968	Rautatievaunujen korjaus ..	226
Kaatopaikan hoito	3,550	Rakennusten kunnossapito..	218
Höyrykattilan lämmitys ...	1,068	Kaatopaikan kunnostaminen	2,733
Levyastiain puhdistus	2,237	Vartiointi	5,506
		Yhteensä	38,857

Polttouunissa poltettiin vuoden aikana 230 koira, 240 kissaa, 3 hevosta, 1 vasikka ja 1 hylje, yhteensä 475 raatoa sekä sitä paitsi 20,832 kg pilaantunutta lihaa.

Korjauspaja. Työn lähin valvonta oli uskottu autokorjaamon esimiehelle. Työntekijäin lukumäärä viikkoa kohden oli 19, joista ammattityöntekijöitä oli 8 ja apuityöntekijöitä 11. Korjauspajan kertomusvuoden työtunnit selviävät seuraavasta yhdistelmästä:

Työn laatu	Työtunteja
Katujen puhtaanapito-osaston työt	16,801
Kiinteistöjen puhtaanapito-osaston työt	13,674
Malmin kaatopaikan työt	76
Hevostallin työt	263
Autotallin työt	5,580
Varaston työt	720
Sekalaiset työt	2,493
	Yhteensä 39,607

Korjauspajan kustannukset nousivat kaikkiaan 792,711: 90 mk:aan, joista yleisten kustannusten osalle tuli 110,431: 70 mk, tarveaineiden osalle 230,765: 70 mk ja työntekijäin palkkojen osalle 451,514: 50 mk.

Autotallit ja -korjaamo. Lähin johto autotalleissa ja korjaamossa oli uskottu erityiselle ammattityönjohtajalle. Työntekijäin lukumäärä keskimäärin viikkoa kohden oli 20, joista ammattityöntekijöitä oli 12 ja apu-työntekijöitä 8.

Autokorjaamo sijaitsi puhtaanapitolaitoksen keskusaseman alueella, Turuntien 24:ssä, jossa laitoksen käytettävänä oli myös kaksi puurakennusta 56 moottoriajoneuville. Sitä paitsi oli laitoksen käytettäväksi vuokrattu autotalli Hämeentien 92:sta 29 autolle. Autovarasto käsitti 85 autoa seuraavia merkkejä:

Kuorma-autoja:

Ford	19
Chevrolet	18
International	1
Dodge Brothers	4
Volvo	3
Morris-Commercial	2
Reo	1
Diamond	1
Sisu	5
Federal	7

Kasteluautoja:

Berliet	4
De Dion Bouton	1
Selden	2
Daimler-Benz	3
Karrier lakaisukoneita	5
Magirus kaivontyhjennysautoja	1
Tiekarhu tiehöyliä	6
Buick henkilöautoja	1
Harley Dawidson moottoripyöriä	1

Yhteensä 85

Kuorma-autojen käyttämä työtuntimäärä alla mainittuihin tarkoituksiin oli seuraava:

	Työtunteja		Työtunteja
Kuljettamaan:		Kuljettamaan:	
Talousjätteitä	97,152	Hiekkaa	2,207
Makkilantaa	6,938	Luudaksia	64
Katurikkoja	10,910	Sekalaista	4,523
Lunta	879		
		Yhteensä	122,673

Kasteluautoja käytettiin 6,311 tuntia, lakaisukoneita 4,680 tuntia, tiehöyliä 943 ja kaivontyhjennysautoa 1,050 tuntia.

Hevostalli. Puhtaanapitolaitoksen hevostalli sijaitsi Kampin alueella. Hevosten hoito oli uskottu yhdelle tallimiehelle. Puhtaanapitolaitoksella oli kertomusvuonna 11 hevosta. Hevosten ruokkimiseen käytettiin 39,290 kg heiniä ja 15,686 kg kaurjoja. Hevoset olivat sairaina 307 päivää. Hevosten hoitokustannukset nousivat kaikkiaan 131,470: 85 mk:aan ja hevosta kohden 11,951: 90 mk:aan. Hevosten suorittama työtuntimäärä oli yhteensä 19,951 ja se jakautui seuraavien töiden osalle:

Työn laatu	Työtunteja
Katujen puhtaanapito	4,382
Kiinteistöjen puhtaanapito	15,199
Raatojen kuljetus	370
	Yhteensä 19,951

Varaston hoito oli uskottu erityiselle varastomiehelle. Varastokortit pidettiin laitoksen toimistossa. Tammikuun 1 p:nä varaston arvo arvioitiin 261,550:75 mk:ksi, vuoden aikana ostettiin tavaroita 1,093,848:10 mk:n arvosta ja käytettiin 1,019,977 mk:n arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 335,421:85 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilin päätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuksilaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
M a r k k a a							
Hallintokulungit	193,223	131,472	324,695	182,599	156,703	339,302	663,997
Vuokra	173,355	23,320	196,675	13,120	54,120	67,240	263,915
Lämpö	25,494	4,550	30,044	28,300	21,176	49,476	79,520
Valaistus	10,072	1,394	11,466	5,271	9,450	14,721	26,187
Vedenkulutus	76,917	11,501	88,418	2,333	254	2,587	91,005
Kalusto	208,044	36,074	244,118	29,282	211,664	240,946	485,064
Kaluston kunnossapito	531,869	54,307	586,176	168,134	636,141	804,275	1,390,451
Tarverahat	37,679	5,829	43,508	23,132	173,100	196,232	239,740
Lääkkeet ja sairaanhoidotarvikkeet	339	84	423	193	701	894	1,317
Työpalkat	5,488,538	1,367,078	6,855,616	852,191	2,590,573	3,442,764	10,298,380
Tarveaineet	570,960	72,148	643,108	141,443	435,691	577,134	1,220,242
Yleisten laitteiden kunnossapito	35,554	6,287	41,841	69,131	4,179	73,310	115,151
Käyttövoima	4,131	627	4,758	2,555	2,591	5,146	9,904
Työntekijäin erinäiset edut	515,459	88,387	603,846	200,577	295,874	496,451	1,100,297
Hevosten elatus	7,078	2,022	9,100	9,100	32,353	41,453	50,553
Vakuutusmaksut	36,106	9,759	45,865	3,904	47,817	51,721	97,586
Kiinteistö	56,481	—	56,481	87,105	—	87,105	143,586
Väestönsuojelu	—	—	—	—	—	—	228,045
Yhteensä	7,971,299	1,814,839	9,786,138	1,818,370	4,672,387	6,490,757	16,504,940

Sopimusten mukainen puhtaanapidon voitto nousi kertomusvuodelta 12,552 mk:aan.

Tuloja oli kaikkiaan 16,517,492 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 10,017,713 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 6,499,779 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

Tuloerät	Mk	Tuloerät	Mk
<i>Yleinen puhtaanapito</i>		Väestönsuojelutoiminnasta aiheutuneet kustannukset ...	228,045
Valtion tieosuudet	32,757		
Yleiset kadut, torit ja paikat ..	5,714,345		
Satama-alueet	1,817,000		
Lumenkaatopaikat	333,246		
Sekalaiset työt	5,263		
Maksut mukavuuksilaitosten käyttämisestä	4,198		
Kuormauseräsiemen kustannukset	506,696	<i>Sopimusten mukainen puhtaanapito</i>	
Kaatopaikkojen kustannukset	567,446	Yksityisten katuosuudet	1,505,283
Mukavuuksilaitosten kustannukset	427,805	Kaupungin katuosuudet	678,684
Kaluston ja kiinteistön kuuletus- ja korkokustannukset	380,912	Yksityisten kiinteistöt	3,871,778
		Kaupungin kiinteistöt	285,415
		Lannan myynti	135,076
		Sekalaiset tulot	23,543
		Yhteensä	6,499,779
		Kaikkiaan	16,517,492

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 16,600,965: 20 mk:aan ja tulot 14,068,078: 10 mk:aan talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 17,501,259 mk ja 13,584,660 mk.

Varat. Joulukuun 31 p:nä 1938 vietiin puhtaanapitolaitoksen kalusto kirjoihin 4,134,166: 05 mk:n arvoisena ja kiinteistö 1,435,862: 25 mk:n arvoisena. Kertomusvuoden aikana hankittiin kalustoa 716,474: 95 mk:lla. Kun 485,064: 10 mk poistettiin kaluston arvosta ja 143,586: 25 mk kiinteistön arvosta, niin siirrettiin 5,657,852: 90 mk säästönä v:een 1940.

Työntekijäin erinäiset edut. Alla oleva taulukko osoittaa puhtaanapitolaitoksen työntekijöille myönnetyt erinäiset edut v. 1935—39:

Vuosi	Kesälomat					Yhteensä	Loma-tunteja yhteensä	Sairasavut		Tapaturma-avut		Hautaus-apua saaneita kuolin-pesä
	2	5	9	12	18			Apua saaneita	Sairas-tunteja	Apua saaneita	Sairas-tunteja	
	lomapäivää saaneita											
1935.....		40		124	137	301	32,100	164	15,685	16	1,380	5
1936.....		37		110	147	294	32,096	210	19,749	33	3,120	5
1937.....		55		114	152	321	33,950	210	21,289	25	3,115	3
1938.....		60		105	158	323	34,154	198	19,361	26	2,230	3
1939.....	10	15	45	93	181	344	37,388	188	25,156	24	2,125	8

Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 10,247,528: 20 mk ja erinäisinä etuina 1,121,604: 60 mk, josta 261,363 mk sairaus- ja hautausapua, 385,576: 65 mk kesälomapalkkoja, 24,795: 65 mk tapaturmavakuutusmaksuja, 103,081: 10 mk vaatetusmaksuja, 64,328 mk sunnuntaityöstä ja 282,460: 20 mk reservin kertausharjoituksissa olevien työntekijäin palkkoja. Kansaneläkemaksuja suoritettiin kaikkiaan 42,920 mk.

Sodan vaikutukset puhtaanapitolaitoksen toimintaan. Kertomusvuoden lopussa syttynyt sota vaikutti monella tavalla puhtaanapitolaitoksen toimintaan. Kun väestönsuojelu Helsingissä järjestettiin, annettiin puhtaanapitolaitoksen tehtäväksi muodostaa sen palveluksessa olevista henkilöistä tarpeellinen määrä kaasupuhdistusryhmiä. Sitä paitsi määrättiin, että laitos ilmahälytyksen sattuessa asettaisi 20 kuorma-autoa ja 9 kasteluautoa palokunnan käytettäväksi. Kaasupuhdistusryhmiä järjestettiin kaikkiaan 20 ja jokaisessa ryhmässä toimi ryhmänjohtaja, autonkuljettaja autoineen ja 4 à 6 miestä, kaikkiaan 122 henkilöä. Talousarvioon merkityillä määrärahalta hankittiin heille tarpeelliset varusteet kuten kumisuojapuvut, kumisaappaat ja -käsineet, kaasunaamarit y.m. Ryhmien johtajiksi määrättiin 16 työnjohtajaa ja 4 työntekijää, joille väestönsuojeluviranomaisten taholta järjestettiin kaksi luentoa ja käytännöllisen harjoituksen käsittänyt lyhyt kurssi väestönsuojelutyössä. Kun sota marraskuun 30 p:nä syttyi, siirtyivät kaasupuhdistusryhmiin ja palokunnan käytettäväksi määrätty henkilöt ja autot väestönsuojelumuodostelmien majoituspaikkoihin, missä ne olivat joulukuun loppuun asti eivätkä tänä aikana voineet ollenkaan osallistua varsinaisiin puhtaanapitotöihin. Kun reservin ylimääräisiin kertausharjoituksiin lokakuussa kutsuttiin 57 laitoksen työntekijää ja väestönsuojelumuodostelmiin sodan syttyessä sijoitettiin yhteensä 144 työntekijää, jäi katuosastolle 55 ja kiinteistöosastolle 32 työntekijää, jotka olivat enimmäkseen vanhuksia ja naisia. Näistä toimenpiteistä kärsivät varsinkin kiin-

teistöosaston työt suuresti. Ennen sotaa oli laitoksella jätteiden kuljetuksessa 52 autoa, mutta joulukuussa vain 10 ja nämäkään ilmahälytysten takia eivät voineet työskennellä säännöllisesti. Tästä johtui, että talojen pihuille kerääntyi huomattavat määrät jätteitä. Helsingin asukkaista oli kuitenkin suurin osa siirtynyt pois kaupungista, joten jätemäärän päivittäinen lisäys oli normaalia huomattavasti pienempi, mutta silti liian suuri laitoksen pienelle automäärälle. Vuoden viimeisinä päivinä tilanne helpotui kun 18 autoa vapautettiin työajaksi väestönsuojelumuodostelmista.

Katujen puhtaanapitoon viranomaiset eivät asettaneet tilanteen johdosta normaaliajan vaatimuksia, joten laitos selviytyi niistä tyydyttävästi. Tähän vaikutti myöskin se, että varsinaisia talvitöitä ei esiintynyt ennenkuin vuoden viimeisellä viikolla.

Kertomusvuoden menoarvioon oli reservin kertausharjoituksiin kutsuttujen työntekijäin palkkaamiseksi merkitty 13,000 mk. Tämä määräraha ei kuitenkaan läheskään riittänyt, vaan käytettiin sanottuun tarkoitukseen yhteensä 282,460: 20 mk. Väestönsuojelumuodostelmissa toimineiden työntekijäin palkkaamiseksi siltä ajalta, jolloin he eivät voineet osallistua varsinaisiin puhtaanapitotöihin, käytettiin 228,045: 30 mk. Reserviläisten palkkaamiseksi anottiin kaupunginhallitukselta lisämääräraha, kun taas väestönsuojeluryhmiin kuuluvien työntekijäin palkat merkittiin eri alikohdalle työpalkkatilille.

Eri tarveaineiden hinnat kohosivat vuoden kuluessa huomattavasti, mutta kun syksystä alkaen suoritettiin ainoastaan välttämättömimmät korjaukset, ei talousarvioon merkittyjä määrärahoja tarvittu ylittää.

Vielä mainittakoon, että joulukuussa pakko-otolla puhtaanapitolaitokselta vietiin 4 hevosta ja 2 rekeä puolustusvoimien käytettäväksi.